

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Національний вимір української філософії»

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Освітня програма	Філософія
Тривалість викладання	4-й семестр (8 чверть)
Заняття:	2024-2025 н.р.
Мова викладання	українська
Кафедра, що викладає	Філософії і педагогіки

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»

<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=7090>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти, ауд. 1/116, онлайн-консультації на платформі MS TEAMS

<https://teams.microsoft.com/l/meetup-join/19%3aa41p8USUhtiWmBrctWf1Jl550avrOvvhZ2Hvrl4FAW01%40thread.tacv2/1727947360478?context=%7b%22Tid%22%3a%226cbb82a7-8f8b-4e21-8922-e8dd1f03e636%22%2c%22Oid%22%3a%2252d88d66-719d-4b31-b513-f39df2aa7918%22%7d>

Інформація про викладача:

	Халапсіс Олексій Владиславович (лекції та практичні)	Професор, доктор філософських наук, професор кафедри філософії і педагогіки
	Персональна сторінка	https://filosof.nmu.org.ua/ua/staffua/Halapsis.php
	Email:	khalapsis.ol.v@nmu.one

1. Анотація до курсу

«Національний вимір української філософії» – навчальна дисципліна циклу дисциплін для підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 033 – Філософія, вибіркового блоку Освітньої програми «Філософія». Змістом пропонованого курсу є дослідження історико-філософського процесу на території України. Розглядаються питання, пов'язані зі специфікою української філософії, її зародженням і розвитком у контексті національних традицій філософствування.

2. Мета за завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Національний вимір української філософії» формування у добувачів вищої освіти розуміння специфіки українського філософського процесу та культурно-історичних особливостей філософствування.

Завдання курсу:

- Висвітлити актуальність філософських категорій для технічних і гуманітарних наук;
- Прояснити ідею прогресу в етичному контексті та питання про «свободу» взагалі та про «академічну свободу»;
- Зробити порівняльний аналіз декотрих провідних закладів освіти Заходу та України з точки зору академічної свободи, формалізму, неформальної освіти, дослідження і комунікації;
- Набути навички письмової комунікації на різних рівнях формального та неформального спілкування.

3. Результати навчання:

- Розуміти специфіку філософського процесу в Україні;
- Знати національно-культурні особливості філософствування;
- Використовувати знання з історії української філософії для пошуку української національної ідеї та аналізу світогляду українського суспільства.

4. Методи навчання

Обговорення – здобувачі активно діляться набутим досвідом та домінують питання відкритого типу.

Лекція-візуалізація – здобувачі мають нагоду засвоювати інформацію зоровим шляхом (слайди, відео), яка полегшує процес надто абстрактного мислення.

Семінар-дискусія – при достатньому рівні підготовки здобувачів, може використовуватися такий метод, адже він допомагає уникнути «монологічності» викладання і при якому авторитет викладача замінюється на допитливість та ініціативу самих здобувачів, що мотивує продовжувати поглиблювати знання.

Проблемна лекція – в ході такої лекції позиція слухачів змінюється з «пасивного» засвоєння на «активне» дослідження. Перевага такого методу у тому, що він «знімає» авторитаризм (та «авторитет») і є природньо-філософським, тобто, прямо протилежним формам якогось ідеологічного засвоєння, адже слухачі орієнтуються не на імена відомих філософів, а саме на ті проблеми, які вони вирішували. Метод позитивно відображається на розподілі балів при подальшому проведенні семінарів, адже здобувачам стає очевидним хто з них і наскільки проявляв активність, а відтак, хто – скільки заслуговує балів.

5. Структура курсу

6. За видами навчальних занять при вивченні дисципліни є лекції та практичні заняття:

Назви змістових модулів і тем	
Змістовий модуль 1	Чверть
Тема 1. Співвідношення понять «філософія на українських землях», «філософія в Україні» і «українська національна філософія»	8 чв.
Тема 2. Філософія національної ідеї в українській культурі	8 чв.
Тема 3. Олександр Потебня: філософія мови	8 чв.
Тема 4. Дмитро Чижевський як фундатор історико-філософського українознавства	8 чв.
Тема 5. Філософські ідеї В. Вернадського	8 чв.
Тема 6. Кордоцентризм української національної філософії	8 чв.
Тема 7. Осмилення викликів ХХ ст. в українській філософській думці	8 чв.
Практичні заняття	
Практичні заняття 1. Поняття «філософія на українських землях», «філософія в Україні» і «українська національна філософія» 2. Національна ідея у філософській традиції 3. Філософські ідеї О. Потебні 4. Історико-філософське українознавство 5. В.Вернадський в контексті української філософської думки. 6. Національна ідентичність і сучасна українська філософська література.	8 чв.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

Якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку), то він складає залік / екзамен. Залік відбувається у формі письмової залікової роботи на основі пройденого матеріалу. Екзамен складається з тестових завдань на основі пройденого матеріалу за рік навчання.

Теоретична частина	Практична частина	Бонус	Разом
0	100	0	100

Практична частина оцінюється за результатами задачі контрольної тестової роботи, яка містить 40 запитань.

Кожний тест має один правильний варіант відповіді. Правильна відповідь на запитання тесту оцінюється у 1 бал.

З метою запобігти упередженню у оцінюванні, кількість відкритих питань зведено до мінімуму (використовуються лише як допоміжний захід при технічних проблемах проходження тесту, або як полегшена форма оцінювання відповідно до Наказу).

Максимальна кількість балів за ККР: 100

6.3. Поточна успішність складається з успішності виконання завдань за кожною темою, що виконуються під час практичних занять або на платформі Moodle, кожне завдання максимально оцінюється у 100 балів. Отримані бали за практичні заняття додаються, вираховується середній загальний бал і він є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

6.4. За дисципліною передбачені такі методи поточного оцінювання: тестування та усні коментарі викладача за його результатами, настанови викладача в процесі виконання завдань самостійної роботи, обговорення та взаємооцінювання студентами виконаних індивідуальних завдань.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті “Дніпровська політехніка”». http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту. Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про викладача або особисто, або через старосту. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

7.6. Бонуси.

Студенти, які регулярно відвідували заняття (мають не більше двох пропусків без поважних причин), отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.

7.7. Участь в анкетуванні.

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувача вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

8. Рекомендовані джерела інформації

Базові:

- 1 Гудзенко О.Г. (2020). Шлях духовного становлення у філософсько-релігійних поглядах представників українського середньовіччя і ранньомодерної доби в контексті вчення про теозис. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії»*, (62), 117-127. <https://doi.org/10.26565/2226-0994-2020-62-13>
- 2 Донцов Д. Націоналізм. Київ : ФОП Стебляк О. М., 2015. 256 с.
- 3 Єрмоленко, А. (2021). Сократичний діалог у поетично-практичній філософії Лесі Українки. *Філософська думка*, 2, 20–36. <https://doi.org/10.15407/fd2021.02.020>
- 4 Йосипенко С. Історія філософії та проблема внутрішньої тяглості національної філософії. *Ukraina Moderna*. 2023. Vol. 26, pp. 31-49. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/17848>
- 5 Йолон П. «Київська філософська школа» як явище. *Філософська думка*. 2015. № 3. С. 77-89.
- 6 Кралюк П. М. Історія філософії України : підручник. К. : КНТ, 2015. 652 с.
- 7 Муранова Н. П., Волярська О. С., Літвінук Л. Й. Ідеї філософії Просвітництва в українському освітньому контексті : монографія. К. : ТОВ НВФ Славути-Дельфін, 2020. 154 с.
- 8 Піщанська В. М. Висвітлення теми українського бароко в дослідженнях європейських науковців другої половини ХХ – початку ХХІ століть. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал*. 2023. № 1. С. 147–151.
- 9 Проголошення незалежності Української Народної Республіки: досвід для сучасного державотворення : матеріали Всеукр. заоч. наук.-практ. конф., присвяч. 100-річчю IV Універсалу Укр. Центр. Ради (29 берез. 2018 р.) / Нац. акад. держ. упр. При Президентові України. Київ : НАДУ, 2018. 79 с.
- 10 Розвиток філософської думки в Україні : навч. посібник / [за ред. проф. Ю. М. Вільчинського]. – 3-тє вид., перероб. і доп. К. : КНЕУ, 2014. 327, [1] с.

Додаткові:

- 1 Гушпит-Титаренко Г. Екзистенційно-антропологічна та персоналістична спрямованість української філософії другої половини ХХ ст. *Науковий вісник Чернівецького університету. Філософія*. 2013. Вип. 646-647. С. 118-122. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchu_fil_2013_646-647_22

- 2 Єрмоленко, А. (2021). Філософія як чинник духовної незалежності України. *Філософська думка*, (3), 47–63.
<https://doi.org/10.15407/fd2021.03.04>
- 3 Йосипенко С. Національні філософські традиції як предмет історико-філософської рефлексії. *Sententiae*. 2014. № 1. С. 52-61. URL:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/senten_2014_1_7.
- 4 Халапсіс О.В. Метафізика як перша філософія. *Соціально-гуманітарні дисципліни як теоретичний конститутивний складник у процесі підготовки сучасного фахівця: Колективна монографія / За ред. проф. О.В. Халапсіса*. Дніпро: Інновація, 2021. С. 5-16.
- 5 Халапсіс О.В. Філософія : підручник. Дніпро : ДДУВС, 2023. 196 с.
- 6 Хамітов Н.В., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії: Проблема людини. Київ: ЦУЛ, 2020. 393 с.
- 7 Українська національна ідея: генеза, сутність та реалізація : матер. Всеукр. конфер. з міжнар. уч. (м. Острог, 28 черв. 2022 р.) / редкол.: І. Пасічник, Д. Шевчук, В. Жуковський та ін. Острог: Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2022. 142 с.
- 8 Halapsis A. V. Legal Roots of Christian Anthropology. *Anthropological measurements of philosophical research*. 2021. Vol. 20. P. 113-124.
<https://doi.org/10.15802/ampr.v0i20.249592>
- 9 Hordiichuk O., Halapsis A., Kozlovets M. How the Information Warfare Turns into Full-Scale Military Aggression: The Experience of Ukraine. *Przegląd Strategiczny*. 2023. Vol. 16. – P. 345–362.
<https://doi.org/10.14746/ps.2023.1.25>